

KISA AMERİKA TARİHİ IŞIĞINDA AMERİKAN SİYASİ SİSTEMİNE BAKIŞOğuzhan MANİOĞLU¹

Öz: 1492 yılında Cristopher Columbus tarafından keşfi sonrası birçok devletin kolonilerini kurduğu Amerika Birleşik Devletleri, modern demokrasi olgusunun ortaya çıkmış olduğu ilk ülke olarak bilinmektedir. Modern demokrasi olgusunun ortaya çıkmış olan ilk ülke özelliğine sahip olmasının yanı sıra, Amerika Birleşik Devletleri, zenginlik noktasında dünya sıralamalarında daima zirve ve zirveye en yakın noktada yer almış ve bulunduğu konumu korumuştur. Ayrıca, ABD, Başkanlık sisteminin de anavatanı olarak bilinmektedir. Bu çalışma, ülkemizin siyasi tarihi ve parti yapısından farklılık gösteren Amerikan siyasi tarihini kısaca ele alarak, devamında Amerikan siyasi sistemini anayasa, Başkan, yasama, yargı ve bürokrasi noktalarında detaylı bir şekilde inceleyerek, gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalar için başvurulacak bir kaynak makale oluşturmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler: *Amerika tarihi, ABD, Siyasi sistem, Anayasa, Başkan.*

Article Category: Political Science

Date of Submission: 10.01.2023

Date of Acceptance: 01.02.2023

---

¹ Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi programı.

Email: oguzhanmanioglu@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9475-2307>.

A LOOK AT AMERICA'S POLITICAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF SHORT AMERICAN HISTORY

Abstract: United States of America, where many states established their colonies after the discovery of the continent by Christopher Columbus in 1492, is known as the first country where the modern democracy emerged. In addition to the fact that it was the hometown of the modern democracy, the United States of America has always kept its place among the richest countries of the world, besides having the oldest constitution. United States is also known as the homeland of the presidential system. This study aims to be a reference for future studies by briefly discussing the political history of the United States and then purports to analyze the political structure of this country by providing a detailed knowledge of the constitution, President, legislative, judiciary, and bureaucracy.

Keywords: *American history, USA, Political system, Constitution, President.*

Giriş

Coğrafi keşiflerin başlamasını sağlayan Atlantik Okyanusu'na yapmış olduğu toplamda dört seferi kapsayan yolculukları ile bilinen Kristof Kolomb, Amerika topraklarını keşfederek kolonizasyon sürecine giden yolu açmıştır. Amerika'nın geçmişten günümüze doğru tarihine baktığımızda ise, bu topraklardaki en ünlü olan 13 koloni, Britanya'ya ait kolonilerden oluşuyordu. Günümüz Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) kuruluşu da, bu sömürgelerin vermiş olduğu bağımsızlık mücadelelerini kazanması neticesiyle olmuştur. ABD topraklarının zenginliği, sahip olduğu doğal kaynaklar ve göçlerle artan insan gücü, bu topraklarda sanayileşme sürecinin kısa bir sürede tamamlanmasının yolunu açmıştır. Ancak sanayileşme sürecindeki hızlı ilerleyişin dezavantajı olarak, yaklaşık 4 sene süren Amerikan İç Savaşı'nın beraberinde getirdiği dağılma tehlikesini de göz önünde tutmak gerekir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin günümüzde sahip olduğu süper güç sıfatının nereden geldiğine bakıldığında ise, Birinci Dünya Savaşı sürecinde İtilaf Devletleri'nin savaşı kazanması noktasında oynadığı kritik rol ve İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya, İtalya ve Japonya karşısında elde etmiş olduğu başarı büyük önem arz etmektedir. Nitekim bu savaşların hemen ardından, Soğuk Savaş döneminde, Batı Bloku ABD liderliğindedir. Bu dönemde, ABD, Kore Savaşı ve Vietnam Savaşı gibi kendi lehine sonuçlanmayan büyük savaşlar içerisinde yer alarak güç ve prestij kaybetse de, Soğuk Savaş, Berlin Duvarı'nın 1989'da yıkılmasıyla ABD'nin lehine sonlandı ve Sovyetler Birliği (SSCB) de kısa sürede dağıldı.

Berlin Duvarı'nın yıkılmasından bir sene sonra, takvim yaprakları 1990 yılını gösterdiğinde, Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle başlayan Körfez Savaşı'nda Irak Ordusu'nu yenilgiye uğratan ABD, 1995 ve 1999 yıllarında NATO ülkelerinden aldığı destekle Bosna Savaşı ve Kosova Savaşı'na müdahalelerde bulundu. 2001 yılında ise, New York ve Washington D.C. gibi büyük ABD kentlerinin El Kaide adlı radikal dinci bir terör örgütünün düzenlediği 11 Eylül (9/11) saldırılarına maruz kalmasıyla beraber, bunlara yanıt olarak, ABD, aynı yıl içerisinde terörle mücadele adı altında Afganistan Savaşı'nı² ve 2003 yılında Irak Savaşı'nı³ başlatmış ve her iki savaş da ABD lehine sonuçlanmıştır. Bu savaşların birincisinde tüm dünyanın ve BM Güvenlik Konseyi'nin desteğini alan ABD, ikincisinde ise kendi kurduğu

---

² Council on Foreign Relations, "1999-2021: The U.S. War in Afghanistan", Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan>.

³ Britannica, "Iraq War 2003-2011", Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/Iraq-War>.

koalisyonla mücadele vermiştir. Bu şekilde, ABD, günümüze kadar yükselen bir grafik sergileyen ve yıllardır süper güç olarak konumunu koruyan bir ülkedir.

ABD topraklarına ayak basan ilk Batılı kişinin Cenovalı kâşif Kristof Kolomb olduğu düşünülmektedir. Kıtanın keşfinden sonra, birçok Avrupalı devlet, burada koloni kurmuştur. Örneğin, İspanyol kâşif Juan Ponce de León, 1513 yılında ABD'nin güneydoğusunda yer alan kıyı kesimine Florida ismini vermiştir.⁴ Bunun yanında, Fransız kâşif Jacques Cartier'in adlandırdığı Kanada'ya ek olarak Louisiana'yı da içerisine alan bölgede bir Fransız kolonisi kurulmuştur.⁵ İspanya ve Fransa ile karşılaştırdığında, İngiltere'nin bu kıtadaki varlığının daha geç tarihlerde olduğu belirtilse de, İngilizlerin 14 Mayıs 1607'de Virginia'da kurmuş olduğu koloni, Amerika'daki en eski koloni olarak kabul edilmiştir.⁶ 1620 yılında Mayflower isimli gemiyle ABD'ye doğru yola çıkan İngilizler, kıtada yeni koloniler kurmuş ve 1733'te bu koloniler 13 koloni adıyla Britanya İmparatorluğu'na bağlı bir sömürge şeklini almıştır.

1775-1783 Bağımsızlık Savaşı'nda Büyük Britanya ve Fransa arasında gerçekleşen sömürge yarışı ve Avusturya ve Prusya için Orta Avrupa hegemonyası olma mücadelesi, 1756-1763 yıllarında patlak veren küresel çapta gerçekleşen ilk savaş olan Yedi Yıl Savaşı'nın (*Seven Years' War*) başlamasına sebep oldu.⁷ Avrupa'nın büyük güçlerinin de yer aldığı savaşın galibi Britanya İmparatorluğu (İngiltere) oldu; ama savaşın beraberinde getirdiği borçların olumsuz etkisi Britanya'nın Kuzey Amerika'daki kolonilerine ağır vergi yüklemeleriyle kendisini gösterdi. Koloniler, bu konuda seslerini yükselterek, çaya yüklenen vergiler karşısında isyan ettiler. Boston halkı, 1773'te Boston Çay Partisi (*Boston Tea Party*) adı verilen olayda İngiliz gemilerindeki çay balyalarını denize attı ve bu eylemler kısa süre zarfında bağımsızlık isteği yönünde evrildi. Kenti bir yıl süreyle kuşatan Amerikalılar, 4 Temmuz 1776'da bağımsızlıklarını ilan etmişler, 3 Eylül 1783'te imzalanan Paris Barış Antlaşması ile de Büyük Britanya Krallığı ile 13 koloni arasındaki savaş sona ermiş ve kurulan yeni bağımsız devlete Amerika Birleşik Devletleri (ABD) adı verilmiştir.⁸

⁴ Biography.com, "Juan Ponce de León", Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.biography.com/explorer/juan-ponce-de-leon>.

⁵ Britannica, "Jacques Cartier", Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/biography/Jacques-Cartier>.

⁶ America's Story from America's Library, "Jamestown Was Established May 14, 1607", Erişim Tarihi: 06.03.2020, America's Library, Erişim Adresi: https://www.americaslibrary.govv/jb/colonial/jb_colonial_jamestown_2.html.

⁷ History.com, "Revolutionary War", Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/topics/american-revolution/american-revolution-history>.

⁸ History.com, "Congress renames the nation 'United States of America'", Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/this-day-in-history/congress-renames-the-nation-united-states-of-america>.

1789-1849 döneminde Batı'ya doğru genişlemek isteyen ABD'nin batısında yer alan toprakların Fransa'ya ait olması nedeniyle, ABD'nin üçüncü Başkanı olan Thomas Jefferson, bu bölgenin önem arz ettiği düşüncesiyle hareket ederek, Fransa'nın yönetiminde bulunan Napolyon Bonapart'a bu toprakları para karşılığında ABD'ye satması teklifini iletmiştir. Bu teklife sıcak bakan Fransa, toprakları ABD'ye satmıştır.⁹ Bundan 11 yıl sonra dönemin ABD Başkanı James Monroe ise, Amerika Birleşik Devletleri Kongresi'nde bir konuşma yaparak, Avrupa ülkelerinden Amerika'ya yönelik müdahale girişimlerini yasaklayan Monroe Doktrini'ni açıklamıştır. 1830 yılına gelindiğinde, Başkan Andrew Jackson, Mississippi Nehri'nin doğusunda bulunan yerli halkı batıdaki yerli topraklarına göç ettirmeyi amaç edinen Yerli İskân Yasası'nı imzalamıştır.¹⁰ 1845 senesinde ise, o güne dek bağımsız bir ülke sıfatına sahip olan Teksas Cumhuriyeti, Başkan John Tyler vasıtasıyla ABD topraklarına katılmıştır. Bu durumu reddeden Meksika'nın Teksas'a müdahalesiyle de Meksika-Amerika Savaşı başlamış; Meksiko'nun 14 Eylül 1847'de düşmesiyle beraber savaşın askeri safhası ABD lehine sona ermiştir. 2 Şubat 1848 tarihinde ise, Guadalupe Hidalgo Antlaşması¹¹ ile bazı eyaletleri oluşturan toprak parçaları 15 milyon Amerikan doları karşılığında ABD'ye bırakılmıştır. Bundan 19 sene sonra, Alaska, Rus İmparatorluğu'ndan satın alınmış, 1898'de de Hawaii işgal edilerek ABD topraklarına katılmıştır. İşte çeşitli yolların kullanıldığı görülen Batı'ya doğru genişleme hareketi neticesinde, ABD, yaklaşık olarak günümüzdeki sınırlarına ulaşmıştır.

Amerikan İç Savaşı (1861-1865) döneminde tarımsal üretim ile beraber çiftliklerdeki işgücü eksikliği Afrika'dan getirilen köleler ile giderilmekteydi. Köleliği kaldırma sözü ile seçime giren Başkan Adayı Abraham Lincoln'ün seçimi kazanmasıyla beraber, 7 eyalet (Güney Carolina, Mississippi, Florida, Alabama, Teksas, Georgia ve Louisiana) ABD'den bağımsızlıklarını ilan ederek Jefferson Davis'in¹² Başkanlık görevini üstlendiği Amerika Konfedere Devletleri'ni (*Confederate States of America*) kurdular. Çok geçmeden bu devletlere Virginia, Arkansas, Kuzey Carolina ve Tennessee de eklendi. 1861 yılına gelindiğinde Amerikan İç Savaşı patlak verdi ve Amerika Konfedere Devletleri'ne ait güneyli

⁹ Monticello.org, "The Louisiana Purchase", Erişim Tarihi: 07.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.monticello.org/thomas-jefferson/louisiana-lewis-clark/the-louisiana-purchase/>.

¹⁰ Britannica, "Indian Removal Act", Erişim Tarihi: 07.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/topic/Indian-Removal-Act>.

¹¹ National Archives, "The Treaty of Guadalupe Hidalgo", Erişim Tarihi: 07.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.archives.gov/education/lessons/guadalupe-hidalgo>.

¹² History.com, "Jefferson Davis elected Confederate president", Erişim Tarihi: 07.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/this-day-in-history/jefferson-davis-elected-confederate-president#:~:text=On%20November%206%2C%201861%2C%20Jefferson,Congress%20earlier%20in%20the%20year.>

11 eyalet, ülkenin diğer kısmında kalan Kuzeyli eyaletlere saldırdı. Amerikan İç Savaşı'nın ilk dönemlerinde herhangi bir tarafın üstünlüğünden söz edilemezdi. 1-3 Temmuz 1863'te yaşanan Gettysburg Savaşı ise önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu savaşta, her iki taraf da askeri varlıklarından belirli bir bölümünü kaybetseler dahi, neticede Kuzeyliler üstünlük sağlamıştır. Bu savaştan iki yıl sonra, 1865'te, Kuzey orduları Güneyli komutan Robert Edward Lee'nin ordularına saldırarak onları teslim olmaya mecbur bıraktılar ve aynı yıl içerisinde geri kalan tüm Güneyli askerler silahlarını bırakarak teslim oldular. Savaşın Kuzeyliler lehine sonlanmasıyla birlikte güneydeki tüm kölelere özgürlük hakkı tanındı ve savaş sonrası Güney ekonomik olarak yıkıma uğradı.

1914-1945 dönemine baktığımızda; ilk olarak 1914-1918 döneminde Birinci Dünya Savaşı başladığında, ABD, halihazırda sanayileşme konusunda ciddi bir yol kat etmiş ve ekonomik olarak yüksek bir refah seviyesindeydi. 1898 yılına kadar Avrupa'nın içişlerine karışmamayı tercih eden ABD, bu tarihte Porto Riko, Guam ve Filipinler'i İspanya'nın elinden almıştır. Başkan Woodrow Wilson, ABD'yi Birinci Dünya Savaşı'na sokarak, savaşın sonucunu İtilaf Devletleri lehine değiştirmiştir. Bu süreç içerisinde ABD'de 1929 yılında Büyük Ekonomik Bunalıma (*Great Depression*) girilse bile, Başkan Franklin Delano Roosevelt, mali ve sosyal sigorta sistemlerinde gerçekleştirdiği yeniliklerle (*New Deal*) ekonomiyi tekrardan canlandırmayı ve güçlendirmeyi başarmıştır.¹³ 1939 yılında ise büyük küresel çatışmalardan bir diğeri olan İkinci Dünya Savaşı patlak vermişti ve ABD, bu savaşa katılmamayı tercih etmekteydi. Fakat 7 Aralık 1941 tarihinde Japonya'nın ABD'nin Oahu adasında yer alan Pasifik Filosu ve Pearl Harbor askeri üslerine karşı düzenlediği sürpriz saldırı neticesinde, ABD de savaşa girmiştir. Takvimler 10 Aralık 1941'i gösterdiğinde, sürpriz saldırıdan yalnızca üç gün sonra Nazi Almanyası'nın ABD'ye savaş ilan etmesiyle Amerika Birleşik Devletleri kendisini biri Pasifik Okyanusu'nda, diğeri Avrupa'da olmak üzere iki cepheli büyük bir savaşta bulmuştur.¹⁴ ABD Ordusu, 6 Haziran 1944'te Fransa sahillerine Almana'ya karşı yapmış olduğu Normandiya Çıkarması ile büyük bir taarruzu başlatmış; Sovyet ve ABD orduları arasında kalan Almanya, bu taarruza bir seneden kısa bir süre dayanabilse de, neticede teslim olmaya mecbur bırakılmıştır.¹⁵ Savaşın Japonya kanadında ise savaş devam etmekte olup, Başkanlık görevinde bulunan Harry Truman'ın onayı ile 6

¹³ John Hardman (1999), "The Great Depression and the New Deal", EDGE, Erişim Tarihi: 08.03.2020, Erişim Adresi: https://web.stanford.edu/class/e297c/poverty_prejudice/soc_sec/hgreat.htm.

¹⁴ History.com, "Germany declares war on the United States", Erişim Tarihi: 08.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/this-day-history/germany-declares-war-on-the-united-states>.

¹⁵ Britannica, "Normandy Invasion", Erişim Tarihi: 08.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/Normandy-Invasion>.

Ağustos 1945 yılında Hiroşima ve bundan üç gün sonra da Nagazaki'ye atom bombası atılması sonucu Japonya teslim olmuş ve İkinci Dünya Savaşı sonlanmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitimini izleyen 1945-1990 yılları arasında, ABD ve Sovyetler Birliği (SSCB), küresel çapta iki büyük süper güç halini almıştır. Neredeyse tüm diğer devletler ise, bu iki süper güç etrafında kamplaşmaya başlamışlardır. Türkiye'nin ABD tarafında yer almış olduğu Kore Savaşı'nda (1950-1953), SSCB ve Çin Halk Cumhuriyeti (Çin) komünist Kuzey Kore'yi desteklemiş ve ABD'nin kontrolü altında olan Güney Kore'ye saldırmıştır. Uzun süren bu savaş sonucunda, iki taraf da birbirine üstünlük sağlayamamıştır. Ayrıca, bu savaş öncesinde, sırasında ve sonrasında, ABD'nin yanında bulunan devletler NATO adlı bir askeri birlik/pakt oluşturarak Batı Bloku adını alırken, Sovyetler Birliği safında olan devletler de ilerleyen yıllarda Varşova Paktı'nı kurarak Doğu Bloku adını almışlardır.¹⁶ Soğuk Savaş'ın simgesi ise 1961 yılında Almanya'nın başkenti Berlin'de inşa edilmiş olan Berlin Duvarı olmuştur.¹⁷ Bu dönemde Amerika'da komünizm korkusunun abartılması sebebiyle, birçok sanatçı ve aydın, kendilerini McCarthyizm (*McCarthyism*) ismi verilen büyük bir baskı ortamında bulmuştur. Tarih 1960'lı yılları gösterdiğinde ise, Başkan John F. Kennedy'nin ilk yıllarında, ABD'nin Türkiye'ye ve İtalya'ya, SSCB'nin de Küba'ya nükleer başlıklı füze yerleştirmesiyle beraber Küba Füze Krizi yaşanmıştır.¹⁸ 1963 yılında Başkan John F. Kennedy'nin suikasta uğraması ve hayatını kaybetmesi sonrasında ise yeni bir kriz sürecine girilmiştir. Aynı yıllarda Kore gibi ikiye ayrılmış Vietnam'ın kuzey ve güney bölgeleri arasında çıkan Vietnam Savaşı şiddetlenmiş olup, SSCB'nin burada başarı elde etmesi halinde dünya üzerinde söz sahibi olan tek devlet olması korkusu ile, ABD, Vietnam'a asker göndermiştir. Bu savaş, ABD'nin 1975 yılında Ho Chi Minh (Saygon) kentini boşaltması ile sona ermiş ve Vietnam, komünizm yanlısı olan Kuzey Vietnamlıların hâkimiyetine geçmiştir. Ronald Reagan'ın 1980 senesinde ABD'ye Başkan seçilmesiyle beraber ABD'deki askeri harcamalar artmış ve Stratejik Savunma Girişimi¹⁹ ismiyle SSCB ile silahlanma noktasında avantajlı duruma geçilmiştir. Buna karşın, aynı tarihlerde Mihail Gorbaçov liderliğindeki SSCB, ABD ile nükleer silahlar konusunda bir anlaşma imzalamış; iki ülke arasındaki problemlerin ortadan kaldırılması için Gorbaçov'un izlediği açıklık

---

¹⁶ Cold War Economy & Relationships, "Eastern & Western Bloc (OECD & COMECON)", Erişim Tarihi: 09.03.2020, Erişim Adresi: <http://coldwareconomy.weebly.com/eastern--western-bloc-oecd--comecon.html>.

¹⁷ Warfare History Network, "Symbolism of the Berlin Wall during the Cold War", Erişim Tarihi: 09.03.2020, Erişim Adresi: <https://warfarehistorynetwork.com/2016/06/13/berlin-wall-cold-war/>.

¹⁸ JFK Library "Cuban Missile Crisis", Erişim Tarihi: 09.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.jfklibrary.org/learn/about-jfk/jfk-in-history/cuban-missile-crisis>.

¹⁹ Atomic Heritage Foundation, "Strategic Defense Initiative (SDI)", Erişim Tarihi: 09.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.atomicheritage.org/history/strategic-defense-initiative-sdi>.

politikasına “*Glasnost*” ve SSCB’nin yeniden yapılanma planına da “*Perestroika*” adı verilmiştir. Bu programlar neticesinde Doğu Bloku zarar görerek blok içerisinde yer alan devletlerde sırayla devrimler yaşanmaya başlamış ve komünist rejimlerin çöküşüyle birlikte SSCB dağılmıştır. Bu sayede, yaklaşık yarım asır süren Soğuk Savaş’ı (1945-1991) ABD kazanmıştır.

1. Amerikan Tarzı Siyaset

1.1. Geniş Perspektiften Siyasi Yapı

Başkanlık sisteminin de anavatanı konumunda olan Amerika Birleşik Devletleri’nde, demokrasi seküler nitelikte olsa da, zaman zaman din ve dinsel etkiler de siyaset arenasında kendisine yer bulmaktadır. Örneğin, siyasi bir teamül haline gelen ABD Başkanlarının İncil’e el basarak Başkanlık yemini etmeleri, katı laik devletlerin uygulamalarından farklı ve dikkat çekici bir unsurdur. Kuzey Amerika kıtasında Kanada ve Meksika arasında bir konuma sahip olan ABD, geniş topraklarda yer almasının avantajı olarak, iklim ve coğrafya çeşitliliğine sahiptir. Zengin topraklarda yetişen sayısız ürün, geniş alana yayılan zengin yeraltı kaynakları ve nüfusun büyüklüğü, ABD’yi ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel açıdan her an gelişmek için gerekli tüm niteliklere sahip bir ülke haline getirmektedir. ABD’nin coğrafi olarak dünyanın geri kalanından uzakta ve güvende olması da dikkat çekici bir durumdur. Fakat bu durum, uzaklık anlamında ABD’ye zorluklar da yaşatabilmektedir.

ABD kurulmadan önce bu bölgede yaşayan ve herhangi bir siyasal sisteme ve otoriteye sahip olmayan yerli halkların bu kıtadaki varlığı da unutulmamalıdır. Yerli halklar göz önünde bulundurulmadığında, Kuzey Amerika’nın siyasi tarihi, Avrupalıların bu bölgeye göç etmesiyle başlar. Bu durumda, ABD’nin siyasi kökleri ancak 17. yüzyıla kadar geriye gitmektedir. Şüphesiz ki, Avrupa’dan yaşanan göçle birlikte bu topraklara gelen insanlar, Avrupa’nın sahip olduğu dini, kültürel ve siyasi değerlere mensup, ama aynı zamanda Avrupalı devletlerin yönetim şekillerinden rahatsız olmaları neticesinde yeni başlangıçlar için ABD’ye geliyorlardı. Göçmenler arasında kâşifler, dini baskıdan kaçanlar ve fakirlikten kaçanlar gibi çeşitlilikler mevcuttu. Yaşamış oldukları bu kötü tecrübelerden arınarak yeni bir düzen kurmak isteyen göçmenlerin geçmişlerinden kurtulmak istediklerini, yeni topraklarında şehir isimlerinin başına “*New*” (Yeni) sıfatını eklemeleri de ispatlıyordu. Örneğin, İngiltere’nin York’unun ABD’de New York (eski adıyla New Amsterdam) olması gibi. Kuzey Amerika’nın doğu sahillerine kurulan ve koloni adını alan topluluklar, sürekli olarak

artmaya devam etti.²⁰ Burada kurulan koloniler, Londra'dan atanan bir Vali ile Büyük Britanya İmparatorluğu'na bağlı olarak yönetilmekteydi.²¹

16. yüzyıldan itibaren Avrupa kıtasından Kuzey Amerika'ya gelen insanların oluşturdukları koloniler, beraberlerinde siyasi kültür ve tecrübeyi de taşıdılar. “Yeni Dünya” (*New World*) olarak isimlendirilen Amerika Birleşik Devletleri, yorgun Avrupa kıtasının tüm siyasi fikirlerine de topraklarını açmıştı. Örneğin, ABD, İngiliz filozof John Locke'un liberal fikirlerinin ilk uygulama alanı durumundaydı. Kralların ilahî (teokratik/geleneksel) yönetime hakkını reddeden ve yönetme hakkının halka dayandığını savunan Locke, düşüncelerinde Cumhuriyet yönetim tarzının değerlerini barındırıyordu.²² Bahsetmiş olduğu bu haklar, Tanrı tarafından verilen doğal haklardı. Bunlar; yaşam hakkı, her türlü hürriyet (özgürlük) ve mülkiyet hakkı şeklindeydi. Mülkiyet hakkı insanların nesnelere üzerinde sahip olduğu hakları, yaşam hakkı insanların yaşam özgürlüklerini, her türlü hürriyet de insanların özgürce ve kendi istedikleri şekilde yaşama serbestilerini ifade ediyordu.

17. yüzyılın sonlarına doğru koloniler üzerindeki İngiliz kontrolü daha da artmıştı ve 1651 yılında Seyir Yasaları (*The Navigation Acts*) ile birlikte ticaretin yalnızca İngiliz gemileriyle yapılması koşulu getirilmişti. 18. yüzyıla girilirken ise, kolonilere verilen seçilmiş yasama organı kurma izni ile birlikte kıta demokrasisinin oluşumunda ilk adım atılmıştı. Bu gidişat, 1765-1783 yılları arasında Amerikan Devrimi'nin gerçekleşmesiyle neticelendi. İngiliz Kralı'nın ve parlamentosunun egemenliği ile kolonilerin yasama organlarının egemenliği kıtayı devrime iten temel sebepleri oluşturuyordu. Her iki taraf da koloni halkına vergi salma yetkisinin kendi bünyesinde olduğunu söylüyordu. İngiliz Parlamentosu tek taraflı olarak koloni halkları üzerine vergiler bindirince, halk, bu durumdan rahatsızlık duydu. Kendilerinden çok uzakta olan bir Kral'ın ve parlamentonun kendilerinin fikrini almadan ve rızalarını almadan vergi koyması kabul edilemez şeklinde görülüyordu. Bu nedenle, bu dönemin ünlü sloganı “*Temsil olmadan vergilendirme yok*”²³ şeklindeydi. Bu süreçte, kolonideki insanlar, dilekçe, protesto, boykot gibi yollarla mevcut duruma karşı çıktılar. İngiltere de buna misilleme olarak koloni parlamentolarını kapatmak ve isyanları askeri güç

---

²⁰ Martin Kelly (2019), “Colonial Governments of the Original 13 Colonies”, ThoughtCo., Erişim Tarihi: 10.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.thoughtco.com/colonial-governments-of-the-thirteen-colonies-104595>.

²¹ Britannica, “American Revolution”, Erişim Tarihi: 10.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/American-Revolution>.

²² Internet Encyclopedia of Philosophy, “John Locke: Political Philosophy”, Erişim Tarihi: 10.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.iep.utm.edu/locke-po/>.

²³ National Constitution Center Staff (2019), “On this day: ‘No taxation without representation!’”, Erişim Tarihi: 10.03.2020, Erişim Adresi: <https://constitutioncenter.org/blog/250-years-ago-today-no-taxation-without-representation>.

kullanarak bastırmakla tehdit etti ve akabinde İngiliz Ordusu'nun Boston'da kolonicilere ateş açması sonucu hayatını kaybedenler oldu. Karşılık olarak kolonideki silahlı kişiler de İngiliz ordusuna saldırdılar. 1774 yılında koloniler Philadelphia'da bir Kıta Kongresi²⁴ düzenledi. Düzenlenen Kongre'de 13 koloniden de delegeler yer alıyordu. Bu kongrede, kolonilerin vergi koyması ve toplaması hakkı onaylandı. İkinci Kıta Kongresi (*The Second Continental Congress*) ile birlikte 1775 yılında ordu oluşturuldu ve 1776'da bir Anayasa Komisyonu kurularak Bağımsızlık Beyannamesi kabul edildi. İngiltere'nin kolonilere saldırmasıyla beraber Amerikan Devrimi'nde az sayıdaki koloni savaşçıları sayısal dezavantajını arazinin iyi bilinmesiyle avantaja çevirmişti. Fransa'nın kolonileri desteklemesiyle birlikte 1783 yılında Yorktown Savaşı'nda (*Battle of Yorktown*) İngiliz Ordusu yenilgiye uğratıldı. Böylelikle, Amerikan Bağımsızlık Savaşı (*American Revolutionary War*) başarıya ulaştı ve ABD bağımsız bir devlet oldu.

Konfederasyon anayasası, bu 13 koloni arasında pek de kuvvetli bir bağ olmasa da ittifak yaratmıştı. Ancak Büyük Britanya'dan kopan ve bağımsızlığını kazanan kolonilerin akıbeti bundan sonra ne olacaktı? Artık olması gereken yeni siyasi bir var oluşun yaşanmasıydı. Tabii ki, yönetim şeklinin Krallık şeklinde olması beklenemezdi. Çünkü bağımsızlık savaşı bir Kral'a karşı verilmişti ve de yeni Kral'ın eski hataları tekrar etmeyeceğinin bir garantisi yoktu. Bu noktada, Amerikalı siyasi önderlere Cumhuriyet rejimi kurma düşüncesi daha mantıklı gelmekteydi. Ancak bu durumda da düşünülmesi gereken konu şu idi: kendi işlerini kendileri yürütmek isteyen koloniler, güçlü bir merkezi yönetim karşısında nasıl hareket edeceklerdi? Bu noktada, "*Kurucu Babalar*"²⁵, devlet yaratılmasının bir canavar yaratmak olduğunu düşünmekteydi. Çünkü şartlar ne olursa olsun, her durumda bireyler devlet karşısında aciz kalacaktı. Devlet otoritesinin sınırlanması isteği, "*kontrol ve denge*"²⁶ (*check and balance*) sistemini doğurdu. 1787 yılında da, dünyanın en eski ve dayanıklı anayasası olarak kabul edilen ABD anayasası hazırlandı.²⁷ Hazırlanan bu anayasa koloniler tarafından da onaylanınca, ABD siyasi sisteminin özü tesis edilmiş oldu.

Amerika Birleşik Devletleri, federal bir yönetim sisteminin hüküm sürdüğü bir yapıdadır. Bir federal devlet ve 50 federe devletten (eyalet veya İngilizce "*state*") oluşmaktadır. ABD'de

---

²⁴ History.com, "Continental Congress", Erişim Tarihi: 11.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/topics/american-revolution/the-continental-congress>.

²⁵ Britannica, "Founding Fathers", Erişim Tarihi: 11.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/topic/Founding-Fathers>.

²⁶ History.com, "Checks and Balances", Erişim Tarihi: 11.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/topics/us-government/checks-and-balances>.

²⁷ United States Senate, "Constitution of the United States", Erişim Tarihi: 11.03.2020, Erişim Adresi: https://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm.

devlet dendiği zaman akla ilk olarak federe devletler (eyaletler) gelmekte olup, ülke ve millet kavramları bütünü daha fazla ifade etmektedir. Egemenliğin paylaşımı, federal devlet ile federe devletler arasındadır. Federe devletler, sahip oldukları hakları sıkı sıkıya korumakta ve federal devlete kaptırmamaya çalışmaktadır. Federe devletlerin seçimle gelen bir Başkanı, kendi yasama organı, yargı sistemi ve polisi vardır. Anayasada ise, federal devletin yetkileri ayrıntılarıyla sayılmış geri kalan yetkiler ise federe devlete ait denmiştir.²⁸

Keskin bir kuvvetler ayrılığına sahip olan ABD siyasal sisteminde yürütme gücünü Başkan kullanmaktadır. Başkan, 4 yılda bir, bir Başkan Yardımcısı ile beraber seçmenler tarafından seçilmektedir. Seçim aşaması doğrudan değil, genel seçimde Başkanı seçecek bir delegeler (temsileiler) heyetinin seçilmesiyle gerçekleştirilmektedir. Bu sisteme “*Electoral College*” (Seçiciler Kurulu) adı verilmektedir. Bu seçim türünde, en fazla delegeyi kazanan aday Başkanlığı da kazanır. Başkanlığı seçen delege sayıları ise Temsilciler Meclisi üye sayısı (435 kişi) ve Senato üye sayısı (100) ilaveten Columbia Bölgesi (*District of Columbia*) için de 3 üyelik şeklindedir. Toplamda 538 delege sayısına ulaşmakta olup, bazı zamanlarda bir Başkan genel toplamda oyların daha azını alsa dahi, delege çoğunluğunu elde ederek seçimi kazanabilmektedir.²⁹ Örneğin, 2016 yılında yapılan Başkanlık seçiminde, Demokrat aday Hillary Clinton, toplamda daha çok oy almasına karşın Cumhuriyetçi Donald Trump’a seçimi kaybetmiştir. Seçilen Başkan, hem devletin, hem de hükümetin Başkanı olarak görev almakta ve en fazla iki defa ve 8 yıl süreyle seçilebilmektedir. Tüm vatandaşların ve devletin temsili görevi üstlenen Başkan, ABD dış politikasına öncülük eder, ABD Ordusu’nun Başkomutanı olarak görev yapar, önemli mevkilere kendisinin uygun gördüğü kişileri atar, kanunları veto edebilir ve kendi kabinesini oluşturur. Bakanlar ise, Başkan’ın Sekreteri konumundadır. Başkan’ın yapmış olduğu kabine atamalarında onanma ihtiyacı duyulmaz. Başkan, Bakan atamasını Kongre üyeleri arasından veya dışarıdan yapabilmektedir. Yani Başkan, tüm yetkiye sahip kişi konumundadır. Fakat yürütmeye geniş yetkileri olan Başkan, kuvvetler ayrılığı ilkesi uyarınca, yasamada daha etkisizdir ve Kongre’yi kontrol edememektedir. Başkan’ın kanun çıkartmak için partilerle müzakere içerisinde bulunması zorunludur. Başkan’ın üst düzey hakimler, diplomatlar vs. gibi atamalarda da Senato onayına ihtiyaç duyduğu belirtilmelidir.

²⁸ Robert Longley, “Government 101: The United States Federal Government”, ThoughtCo., Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://thoughtco.com/federal-government-structure-4140369>.

²⁹ USA.gov, “Presidential Election Process”, Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.usa.gov/election>.

Bu yapı içerisinde yasama organına Kongre (*Congress*) adı verilmiştir. Temsilciler Meclisi (*House of Representatives*) ve Senato (*Senate*) olmak üzere iki kamaradan oluşan (bu yönüyle ABD iki kamaralı-*bicameral* bir yasama meclisine sahiptir) ve bütçede değişiklik yapma yetkisine sahip olan Kongre, siyasi sistemde etkin bir yapıdadır. Temsilciler Meclisi halkı temsil ederken, Senato da federe devletleri temsil etmektedir. Temsilciler Meclisi üyeleri Türkiye'deki milletvekillerine benzer niteliktedir. 435 üye, tek adaylı bölgelerden basit çoğunluk yoluyla seçilmektedir. Üyelikler nüfusa göre dağıtılır. Temsilciler 2 yıllığına seçilirler. Senato ise 100 üyeden oluşmaktadır. Senato'da her federe devletin iki üyesi bulunmakta olup, Senato'nun her üyesi 6 yıl görev yapmaktadır. Üyelerin üçte biri iki yılda bir yeniden seçilmekte olup, 1913 yılından beri Senatörler tek üyeli seçim bölgelerinden seçilmektedir. Bunun öncesinde eyalet yasama meclisleri tarafından dolaylı olarak seçilmekteydi.³⁰ Nüfusunun büyüklüğü fark etmeksizin, federe devletler Senato'ya iki Senatör gönderir. Bunun sebebi, federe devletler arasında eşitliğin sağlanmasının istenmesidir.

Senato, üst düzey atamaları ve uluslararası anlaşmaları onama ya da onamama yetkisini bünyesinde barındırır. Senato ve Temsilciler Meclisi, Başkan'ın çıkartmak istediği kanunu reddedebilmekte olup, Temsilciler Meclisi Başkanı veya bir federal yargııcı görevden geri çağırabilmekte ve Senato da cezalandırabilmektedir. Başkan, kanunları veto edebilir ve yargıçları atayabilir. Kongre Başkan'ın veto ettiği bir kanunu üçte iki çoğunlukla çıkarabilir ve anayasayı değiştirerek, *Supreme Court*'un (ABD Anayasa Mahkemesi'ne Yüce Mahkeme denilmektedir) kararlarını geri çevirme yetkisine sahiptir. Ayrıca Senato'nun Başkan'ı azil etme (*impeachment*) yetkisi de mevcuttur. Bu hak bugüne kadar hiç kullanılmasa da, ABD Başkanı Richard Nixon, azledilmemek için istifa etmek zorunda kalmıştır. Önceki ABD Başkanı Donald Trump, eski Başkanlardan Bill Clinton ve Andrew Johnson ise azil sürecinde aklanmışlardır. ABD siyasi sisteminin bir hediyesi olan Anayasa Mahkemesi (*Supreme Court*) yargıçları, ömürlük çalışmak üzere bir sefer seçilmekte olup, bu mahkeme kanunların anayasaya uygunluğunu denetleme yetkisini kendi içerisinde barındırmaktadır. Federe devletlerin de Anayasa Mahkemesi olmasına karşın önemli davalar nihayetinde Federal Anayasa Mahkemesi'ne gelmektedir.

1.2. Anayasa

³⁰ The White House, "The Legislative Branch", Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/the-legislative-branch/>.

Bu metin, devletlerin yapısını, kuruluş sürecinde dayandığı ilkeleri vb. temelleri hukuksal boyutta içerisinde barındırmaktadır. Bu metinde değişiklik yapılması düşüncesi mevcut olduğunda, metnin özüne ve kuruluş sürecindeki ilkelere dokunulmadığı müddetçe bir gelişmenin varlığından söz edilebilir. ABD anayasasına bakıldığında, herkes tarafından rahat bir şekilde anlaşılabilir bir dille yazılmış, uzun olmayan yapıda ve az bir revizyon ile günümüze ulaşması, ABD anayasasını diğer anayasalara göre farklı bir noktada konumlandırmaktadır. Anayasanın girişinde: “*Biz insanlar; ‘Daha mükemmel bir Birlik yaratmak, adaleti sağlamak, ülke içinde huzuru güvence altına almak, ortak savunmayı gerçekleştirmek, genel refahı arttırmak ve özgürlüğün nimetlerini kendimize ve gelecek kuşaklara sağlamak için bu Amerika Birleşik Devletleri Anayasası’ni takdir ve tesis ediyoruz.’*” metni bulunmaktadır.

Bu metin içerisinde, hükümetin varlık sebebinden başlanarak birçok konuda vatandaşlarını aydınlatır nitelikte bilgiler yer almaktadır. ABD’de halkın seçmiş olduğu temsilcilerin oluşturduğu Senato ve Temsilciler Meclisi bulunmakta olup, bu organlar Kongre’yi meydana getirmektedir. Yasama yetkileri de bu Kongre içerisinde bulunmaktadır. Anayasa, ekonomik kararlardan savaş kararlarına tüm yasaların yapılması sorumluluğunu Kongre’ye vermiştir. Bahsetmiş olduğumuz bu anayasa, günümüze değin yalnızca 27 kez değiştirilmiştir (*amendments*). Bu noktadaki ilk 10 değişiklik ise Haklar Bildirgesi’ni (*Bill of Rights*) oluşturmuştur³¹.

1.3. Başkan

Amerika Birleşik Devletleri’nde Başkan devlet başkanı, hükümet başkanı ve silahlı kuvvetlerin başkomutanı olarak görev yapmaktadır. ABD anayasasında yer alan seçim esaslarına göre seçilen Başkan; “*Birleşik Devletler Başkanlığı görevini sadakatle yerine getireceğime ve Birleşik Devlet anayasasını elimden geldiğince gözeticeğime, koruyacağıma ve savunacağıma şerefim üzerine and içerim*” şeklindeki andı yaparak görevine başlamaktadır. Anayasada yer alan ikinci maddeye göre, Başkan, Kongre tarafından oluşturulan yasaların uygulanması ve yürütülmesinden sorumludur. Başkanlık Divanı’nın atanmış bir üyesi tarafından yönetilmekte olan 15 yürütme dairesi aracılığı ile federal hükümetin günlük işleri yürütülmektedir. Bu gruba, Başkanları Bakanlar Kurulu’nun bir parçası olamasa da Başkan’ın tam yetkisi altında olan Merkezi İstihbarat Ajansı (*CIA/Central*

---

³¹ Bill of Rights Institute, “Bill of Rights of the United States of America (1791)”, Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://billofrightsinstitute.org/founding-documents/bill-of-rights/>.

Intelligence Agency) ve Çevre Koruma Ajansı (EPA/*Environmental Protection Agency*) gibi diğer yürütme ajansları da dahil edilmektedir. Başkan, ayrıca Federal Rezerv Kurulu, (*Board of Governors of the Federal Reserve System*) Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC/*Securities and Exchange Commission*) gibi bağımsız federal komisyonlarının yanında, federal hakimler, büyükelçiler ve diğer federal ofislerin atamasını da yapar. Başkan'ın Yürütme Ofisi (*The Executive Office of the President of the United States-EOP*), Yönetim ve Bütçe Ofisi (*Office of Management and Budget*) ve ABD Ticaret Temsilciliği Ofisi (*Office of the United States Trade Representative*) gibi kuruluşlar Başkan'ın acil personellerinden oluşur.

Başkan, yasaları ya da Kongre tarafından çıkarılan tasarıları veto hakkına sahiptir. Ama Başkan bu kararları veto etse dahi, Kongre, Senato (*Senate*) ve Temsilciler Meclisi'nin (*House of Representatives*) üçte iki çoğunluğunu elde ederek bu vetoyu geçersiz kılabilmektedir. Yürütme organı olan Başkan, diğer ülkeler ile diplomatik ilişkiler yürütür ve Senato'nun üçte ikisi tarafından onaylanması gereken anlaşmalar konusunda müzakere etme ve imzalama yetkisine sahiptir. Başkan, yürütme görevlilerini yönlendiren veya mevcut yasaları netleştiren ve ilerleten yürütme kararları verebilmekte olup, bununla beraber suçlama davaları haricinde, federal suçlar için af (*pardon*)³² ve merhametleri uzatma yetkisine de sahiptir. Bu yetkileri ile birlikte, zaman zaman birlik devletlerine Kongre kararlarıyla ilgili bilgi vermek için toplantılar düzenlenmekte, gerekli ve uygun yargıda bulunulması hususunda tavsiyeler vererek bu önlemlerin dikkate alınması gerekliliğini belirtmektedir. Genellikle Başkanlar bu sorumluluğu her yıl Ocak ayında bir Kongre oturumu ile gelecek yıl için gündemlerini ana hatlarıyla açıklayarak yerine getirmektedir.

ABD Başkanlık şartları ise şöyledir; Başkan, en az 35 yaşında olmalı, ABD vatandaşı olarak doğmuş olmalı ve ABD'de en az 14 yıl yaşamış olmalıdır. Her dört yılda bir Başkanlık seçimi olmakla birlikte, Başkan, halk tarafından doğrudan seçilmemektedir. Bunun yerine, her dört yılın Kasım ayının ilk Salı gününde, her federe devletin kendi seçmenleri tarafından Seçiciler Kurulu üyeleri seçilmekte ve bu ikinci seçmenlerin oyu ile de Başkan seçilmektedir. Bu kurul ise 538 üyeden meydana gelmektedir. Seçilen Başkan, dört yıllık süre ile en fazla iki dönem görev yapabilmektedir.

1.4. Yasama

---

³² The United States Department of Justice, "Pardon Information and Instructions", Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.justice.gov/pardon/pardon-information-and-instructions>.

Anayasanın birinci maddesi ile kurulmuş olan yasama organı, ABD Kongresi'ni oluşturan Temsilciler Meclisi ve Senato'dan oluşmaktadır. Anayasa, Kongre'ye; yasaları yürürlüğe koyma ve savaş ilan etme, birçok Başkanlık atamasını onaylama veya reddetme hakkıyla birlikte önemli soruşturma yetkileri de vermiştir.

Temsilciler Meclisi, ABD'nin toplam nüfusuna oranla 50 eyalet arasında bölünmüş 435 seçilmiş üyeden oluşmakta olup, Columbia Bölgesi, Porto Riko ve ABD'nin diğer dört bölgesini temsil eden 6 oy kullanmayan üye yer almaktadır. Meclis üyeleri iki yılda bir seçilmekte ve en az 25 yaşında olmakla birlikte en az 7 senedir ABD vatandaşı ve ikametleri aday oldukları eyalette olmalıdır. Meclis'in kendi inisiyatifine verilen gelir faturaları başlatma, federal yetkililer hakkında itiraz yetkilerinin yanı sıra, hiçbir adayın seçim oylarının çoğunu alamaması durumunda, seçimin Seçiciler Kurulu sürecini terk etmesi sayesinde en fazla oyu alan üç aday arasından Başkanı seçmek gibi bir önemli yetkisi vardır. Temsilciler Meclisi Başkanı daima Meclis'te en yüksek temsile sahip siyasi partiden kendileri içerisinde seçilerek aynı zamanda Meclis Sözcüsü olarak görev yaparken; Senato Başkanı iktidar partisinden olmakta ve Başkan Yardımcısı olmadığı takdirde ancak kendi içlerinde bir seçimle Başkan belirleyebilmektedir.

Senato, her eyaletten iki tane olmak üzere toplam 100 Senatörden oluşmaktadır. 1913 yılında 17. değişikliğin³³ onaylanmasına dek, Senatörler, halk oylarıyla değil, eyalet yasama organları tarafından seçilmiştir. O süreçten beri her eyaletten insanlar 6 yıllığına seçilmektedir. Senatörler, anayasanın üçüncü maddesi gereğince üç sınıfa ayrılmakta; Senato'nun yaklaşık üçte biri her iki yılda bir yeniden seçilmektedir. Senatör seçilme yaş şartı 30 olmakla birlikte, en az 9 yıl ABD vatandaşı olması ve ikametlerinin aday oldukları eyalette olması da gerekmektedir. ABD Başkan Yardımcısı, Senato Başkanı olarak görev yapmakta ve Senato'da eşitlik olması durumunda belirleyici oy kullanmaktadır.³⁴ Senato, Başkan'ın rızasını gerektiren atamalarını teyit etme ve antlaşmaları onaylama yetkisine sahiptir. Meclis de, Başkan Yardımcılığı'na atamaları ve dış ticareti içeren herhangi bir anlaşmayı onaylamalıdır. Senato, Meclis tarafından atıfta bulunan federal yetkililer için

---

³³ United States Senate, "Landmark Legislation: The Seventeenth Amendment to the Constitution", Erişim Tarihi: 13.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.senate.gov/about/origins-foundations/senate-and-constitution/seventeenth-amendment.htm#:~:text=The%20Seventeenth%20Amendment%20restates%20the,authority%20of%20each%20state%2C%20if>.

³⁴ United States Senate, "About the Vice President (President of the Senate)", Erişim Tarihi: 13.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.senate.gov/about/officers-staff/vice-president.htm#:~:text=The%20Constitution%20names%20the%20vice,ballots%20cast%20in%20presidential%20elections>.

dava açma faaliyetlerini de denemektedir. Mevzuatın geçmesi ve imzalanması için Başkan'a gönderilebilmesi yolunda hem Meclis, hem de Senato çoğunluk oylamasıyla aynı tasarıyı kabul etmek zorundadır. Başkan bir tasarıyı veto ederse, her meclisten en az üçte ikisinin lehte oyu ile tasarıya yapılan vetoyu geçersiz kılabilir. 35

1.5. Yargı

Yürütme ve yasama organları halk tarafından seçilirken, ABD'de yargı organı üyeleri Başkan tarafından atanmakta ve Senato tarafından da onaylanmaktadır.³⁵ Yargı organını kuran anayasanın üçüncü maddesi, federal yargının şekli ve yapısının belirlenmesi konusunda Kongre'ye yetki vermiştir. Kongre, ABD'nin en üst düzey temyiz mahkemesi ve kararları ile ABD anayasasını yorumlayan organ olan, açılan davalar çerçevesinde devletin ulusa, eyaletin eyalete ve hükümetin yurttaşlara karşı yetkilerinin sınırlarını belirleyen Yüksek Mahkeme'den daha düşük mahkemeleri kurma yetkisi ile bölge mahkemeleri ve temyiz bölge mahkemesi davalarını inceleyen temyiz mahkemelerini kurmuştur. Federal Yargıçlar ancak Temsilciler Meclisi'nin suçlaması ya da Senato'da mahkûmiyet yolu ile görevden uzaklaştırılabilir. 36

Yargıçlar ve Yüce Mahkeme (*Supreme Court*) üyeleri belirli bir sürede görevde kalmamakta, emekliliğe veya hayatlarının sonuna dek bu görevi sürdürebilmektedir; ancak mahkûmiyet durumunda bu görev sonlandırılabilir. Bu durum da onların siyasi kaygılardan öte, gerçekleştirdikleri uygulamalarda yalnızca adaleti göz önünde bulundurmalarına yardımcı olmaktadır. Genel olarak, Kongre, federal mahkemelerin yargı yetkisini belirlerken, bazı durumlarda örneğin iki veya daha fazla eyalet arasındaki yaşanan bir anlaşmazlık durumunda, Anayasa, Yüksek Mahkeme'ye yetkiyi, Kongre tarafından çıkarılmayacak bir şekilde vermektedir. Mahkemeler yalnızca fiili davalara ve tartışmalara bakmaktadır. Açılan davalar genellikle bölge mahkemesinden temyiz mahkemesine çıkar ve Yargıtay'da her yıl az sayıda dava yer alsa da bazen davalar Yargıtay'da bitebilir. Federal mahkemeler kanun yorumlama, yasaların anayasaya uygunluğunun belirlenmesi ve münferit davalara uygulama yetkisine sahiptir. Alt mahkemeler Yüksek Mahkeme'nin kararları ile sınırlandırmıştır ve Yüksek Mahkeme bir yasayı yorumladığında, alt mahkemeler bu yorumu belirli davalara uygulamalıdır.

1.6. Bürokrasi

³⁵ United States Courts, "FAQs: Federal Judges, United States Courts", Erişim Tarihi: 13.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.uscourts.gov/faqs-federal-judges>.

³⁶ United States Courts, "About Federal Judges", Erişim Tarihi: 13.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.uscourts.gov/judges-judgeships/about-federal-judges>.

Geniş bir kamu yönetimi örgütüne sahip olan ABD’de, 19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak liyakat sistemi yürürlükte bulunmuş olsa da, kişilerin çalıştıkları alanların sürekli olarak değiştirilmesi sebebiyle kimse sabit bir görev ile özdeşleşmemiştir. Elbette bu durum Başkanlık seçimlerine de yansiyarak rekabet sürecinde galip gelen Başkan’ın kendi kadrosuyla yönetime gelmesi neticesini doğurmuştur. Her ne kadar sabit bir sorumluluk ile devlet görevlileri eşleştirilemiyor olsa da, üzerlerinde katı bir denetim düzeni mevcuttur. Örnek olarak, memurlara sendika kurma ve bunlara üye olma hakkı verilmişken, grev hakkı verilmemiş ve memurların bu süreçlere katılımı olumlu bir şekilde karşılıklı almamıştır. Özerk olarak ise FBI ve CIA gibi kuruluşlardan bahsedebiliriz. Ama bu noktada da kuruluşların başına gelecek en üst kademede yer alacak şahsın ataması Başkan tarafından yapılmakta ve Senato’nun onayından geçmektedir. Ayrıca yürütme ayağında kendi elleri ile kurulmuş olan ve görevleri çıkar grupları ile sürdürülebilir bir ilişki kurmak olan birçok komisyon da Danışma Komiteleri adıyla faaliyet göstermektedir.

Sonuç

Amerika Birleşik Devletleri’nin siyasi yapısının ele alınmış olduğu bu makalede görüldüğü üzere, ABD siyaseti, çoğulcu demokrasi temele dayalı federal bir Cumhuriyet yapısına sahiptir. Bu yapı içerisinde 50 federe eyalet ve başkent olarak Washington yer almaktadır. Sistem içerisinde yer alan eyaletler iç işlerinde serbest olmakla beraber, eyalet yönetimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ABD anayasasında belirtilmiştir. Yürütme erki başında Başkan ile Başkan Yardımcısı, 4 yıl süre içerisinde iki dereceli halk oylaması ile seçilmekte olup, Başkan tarafından atanacak 15 Bakan ile kabine üyesi seviyesindeki bağımsız kuruluşlar federal konularda yetki sahibidir. Başkan’ın atamış olduğu üst düzey yetkililer Senato tarafından onaylanmaktadır. Başkan, Kongre tarafından kabul edilen kanunları veto etme yetkisine sahiptir. Yasama yetkisi Kongre’de bulunmakla beraber, Kongre nüfus esasına göre seçilen 435 üyeli Temsilciler Meclisi ile her eyaletin iki kişiyle temsil etmekte olduğu 100 üyeli Senato’dan oluşmaktadır. Meclis üyeleri 2 yıl, Senatörler ise 6 yıl süreyle görev yapmaktadır. Anayasanın çok az değişikliğe uğradığı ABD’de, anayasa değişikliği için Kongre’nin her iki kanadında 2/3 çoğunluğa ulaşılması gerekmektedir. ABD’deki en yüksek mahkeme olan ve kanunların anayasaya uygunluğunu denetleyen Yüksek Mahkeme, bir Başkan ile 8 üyeden oluşup, yargıçlar Başkan tarafından ömür boyu görev yapmak üzere Senato onayı ile atanmaktadır.

KAYNAKÇA

- America’s Story from America’s Library, “Jamestown Was Established May 14, 1607”, Erişim Tarihi: 06.03.2020, America’s Library, Erişim Adresi: https://www.americaslibrary.gov/jb/colonial/jb_colonial_jamestown_2.html.
- Atomic Heritage Foundation, “Strategic Defense Initiative (SDI)”, Erişim Tarihi: 09.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.atomicheritage.org/history/strategic-defense-initiative-sdi>.
- Bill of Rights Institute, “Bill of Rights of the United States of America (1791)”, Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://billofrightsinstitute.org/founding-documents/bill-of-rights/>.
- Biography.com, “Juan Ponce de León”, Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.biography.com/explorer/juan-ponce-de-leon>.
- Britannica, “American Revolution”, Erişim Tarihi: 10.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/American-Revolution>.
- Britannica, “Founding Fathers”, Erişim Tarihi: 11.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/topic/Founding-Fathers>.
- Britannica, “Indian Removal Act”, Erişim Tarihi: 07.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/topic/Indian-Removal-Act>.
- Britannica, “Iraq War 2003-2011”, Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/Iraq-War>.
- Britannica, “Jacques Cartier”, Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/biography/Jacques-Cartier>.
- Britannica, “Normandy Invasion”, Erişim Tarihi: 08.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/Normandy-Invasion>.
- Cold War Economy & Relationships, “Eastern & Western Bloc (OECD & COMECON)”, Erişim Tarihi: 09.03.2020, Erişim Adresi: <http://coldwareconomy.weebly.com/eastern--western-bloc-oecd--comecon.html>.
- Constitution of the United States, Erişim Tarihi: 6 Mart 2020, Erişim Adresi: https://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm.

- Council on Foreign Relations, “1999-2021: The U.S. War in Afghanistan”, Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan>.
- Hardman, John (1999), “The Great Depression and the New Deal”, EDGE, Erişim Tarihi: 08.03.2020, Erişim Adresi: https://web.stanford.edu/class/e297c/poverty_prejudice/soc_sec/hgreat.htm.
- History.com, “Checks and Balances”, Erişim Tarihi: 11.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/topics/us-government/checks-and-balances>.
- History.com, “Congress renames the nation ‘United States of America’”, Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/this-day-in-history/congress-renames-the-nation-united-states-of-america>.
- History.com, “Continental Congress”, Erişim Tarihi: 11.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/topics/american-revolution/the-continental-congress>.
- History.com, “Germany declares war on the United States”, Erişim Tarihi: 08.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/this-day-history/germany-declares-war-on-the-united-states>.
- History.com, “Jefferson Davis elected Confederate president”, Erişim Tarihi: 07.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/this-day-in-history/jefferson-davis-elected-confederate-president#:~:text=On%20November%206%2C%201861%2C%20Jefferson,Congress%20earlier%20in%20the%20year>.
- History.com, “Revolutionary War”, Erişim Tarihi: 06.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.history.com/topics/american-revolution/american-revolution-history>.
- Internet Encyclopedia of Philosophy, “John Locke: Political Philosophy”, Erişim Tarihi: 10.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.iep.utm.edu/locke-po/>.
- JFK Library “Cuban Missile Crisis”, Erişim Tarihi: 09.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.jfklibrary.org/learn/about-jfk/jfk-in-history/cuban-missile-crisis>.
- Kelly, Martin (2019), “Colonial Governments of the Original 13 Colonies”, ThoughtCo., Erişim Tarihi: 10.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.thoughtco.com/colonial-governments-of-the-thirteen-colonies-104595>.

- Longley, Robert, “Government 101: The United States Federal Government”, ThoughtCo., Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://thoughtco.com/federal-government-structure-4140369>.
- Monticello.org, “The Louisiana Purchase”, Erişim Tarihi: 07.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.monticello.org/thomas-jefferson/louisiana-lewis-clark/the-louisiana-purchase/>.
- National Archives, “The Treaty of Guadalupe Hidalgo”, Erişim Tarihi: 07.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.archives.gov/education/lessons/guadalupe-hidalgo>.
- National Constitution Center Staff (2019), “On this day: ‘No taxation without representation!’”, Erişim Tarihi: 10.03.2020, Erişim Adresi: <https://constitutioncenter.org/blog/250-years-ago-today-no-taxation-without-representation>.
- The United States Department of Justice, “Pardon Information and Instructions”, Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.justice.gov/pardon/pardon-information-and-instructions>.
- The White House, “The Legislative Branch”, Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/the-legislative-branch/>.
- United States Courts, “About Federal Judges”, Erişim Tarihi: 13.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.uscourts.gov/judges-judgeships/about-federal-judges>.
- United States Courts, “FAQs: Federal Judges, United States Courts”, Erişim Tarihi: 13.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.uscourts.gov/faqs-federal-judges>.
- United States Senate, “About the Vice President (President of the Senate)”, Erişim Tarihi: 13.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.senate.gov/about/officers-staff/vice-president.htm#:~:text=The%20Constitution%20names%20the%20vice,ballots%20cast%20in%20presidential%20elections>.
- United States Senate, “Constitution of the United States”, Erişim Tarihi: 11.03.2020, Erişim Adresi: https://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm.
- United States Senate, “Landmark Legislation: The Seventeenth Amendment to the Constitution”, Erişim Tarihi: 13.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.senate.gov/about/origins-foundations/senate-and->

constitution/seventeenth-amendment.htm#:~:text=The%20Seventeenth%20Amendment%20restates%20the,authority%20of%20each%20state%2C%20if.

- USA.gov, “Presidential Election Process”, Erişim Tarihi: 12.03.2020, Erişim Adresi: <https://www.usa.gov/election>.
- Warfare History Network, “Sybolism of the Berlin Wall during the Cold War”, Erişim Tarihi: 09.03.2020, Erişim Adresi: <https://warfarehistorynetwork.com/2016/06/13/berlin-wall-cold-war/>.